

# GREENSPAN ETKİSİ

*Dünya Piyasalarını  
Harekete Geçiren Sözler*

David B. Sicilia - Jeffrey L. Cruikshank

Türkçesi:  
Elif Salman



LİTERATÜR YAYINLARI: 47

**Dünya Piyasalarını Harekete Geçiren Sözler  
GREENSPAN ETKİSİ**

**David B. Sicilia - Jeffrey L. Cruikshank**

*Kitabın özgün adı:*  
The Greenspan Effect  
Words That Move the World's Markets

*Türkçesi :* Elif Salman

Birinci Basım, Ekim 2000

*Genel Yayın Yönetmeni :* Kenan Kocatürk  
*Editör :* Öner Cıravoğlu  
*Kapak Tasarım :* Yetkin Başarır  
*Kapak Fotoğrafı :* Dennis Cook / AP Wide World  
*Uygulama :* Emel Atik  
*Baskı ve Cilt :* Mart Matbaacılık

ISBN: 975-8431-26-9

Copyright © 2000 by The McGraw-Hill Companies, Inc. All rights reserved. Printed in the United States of America. Except as permitted under the United States Copyright Act of 1976, no part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

© Copyright 2000, **Literatür:** Yayıncılık  
Bu kitabın yayın hakları Kesim Ajans aracılığıyla **Literatür:** Yayıncılık  
Dağıtım Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.  
Kitabın tamamı veya bir bölümü hiçbir biçimde çoğaltılamaz, dağıtılamaz,  
yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

**LİTERATÜR: YAYINCILIK, DAĞITIM,  
PAZARLAMA, SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.**  
İSTİKLAL CADDESİ, NO: 133 KAT 1-2 TR-80071  
BEYOĞLU, İSTANBUL, TÜRKİYE  
T 0(212) 292 4120 (PBX)  
F 0(212) 245 5987  
E literatur@literaturkitabevi.com.tr  
W literaturkitabevi.com.tr

## İÇİNDEKİLER

GREENSPAN'İN GÜCÜ	xi
-------------------	----

### *Birinci Kesim*

#### GREENSPAN FED VE BORSA

1. Bir Dünya Ünlüsü: FED Başkanı	3
2. FED'in Kaldıraçları	18

### *İkinci Kesim*

#### PIYASALARI AYAĞA KALDIRAN SÖZLER

3. "Olağandışı" Ekonomi	35
4. "Zenginlik Vahası"	42
5. "Sağlıklı" Satışlar ve Düşüş	51
6. Refah Etkisi	57

### *Üçüncü Kesim*

#### PIYASALARI BATIRAN SÖZLER

7. Borsalarda "Akıldışı Büyüme"	67
8. Enflasyonla Savaş	76
9. Daralan Emek Piyasaları	83
10. Mali Salgın	90

*Dördüncü Kesim*  
MALİ KURUMLARI YENİLEMEK

11. Sosyal Güvenlikte Reform Yapmak	101
12. Ticaret ve Yatırım Bankacılığını Birleştirmek	109
13. Federal Mevduat Sigortasında Reform Yapmak	116
14. Türevler	121

*Beşinci Kesim*  
DÜNYA KRİZİNİ YÖNETEN ADAM

15. Asya Krizi	131
16. '87 Çöküşü	139
17. Körfez Savaşı	146

*Altıncı Kesim*  
KÜRESEL EKONOMİDE REKABET

18. Birleşik Devletler'in Uluslararası Rekabet Gücü	153
19. Birleşik Devletler'de Yabancı Yatırım	159
20. Rusya ve Doğu Avrupa'da Ekonomik Reform	166
21. Kapitalizmin Zaferi	172

*Yedinci Kesim*  
KRİTİK YATIRIMLAR

22. Amerikan Eğitim Sistemi	181
23. Tüketici Tasarrufu, Kredi ve Emeklilik	186
24. Yeniden Yapılanan Şirketler	192
25. Gelir Eşitsizliği	199
26. Küçük İşletme Finansmanı	204
27. Çiftlik Ekonomisi	210
28. İpotek Finansmanı	215
29. Federal Bütçe Açığı	221

*Sekizinci Kesim*  
GREENSPAN 21. YÜZYILA BAKIYOR

30. “Yeni” Ekonomi	231
31. Federal Bankacılığın Geleceği	242
32. Bankacılık Sisteminin Geleceği	248
33. Mali Hizmetlerin Geleceği	254
34. Teknoloji ve Gelecek	260

*Dokuzuncu Kesim*  
YATIRIMCIDAN GREENSPAN'E  
YOL HARİTASI

35. Greenspan Etkisini Açıklamak	269
36. Greenspan’i Çözme Oyunu	278
37. Başkan Konuştuğunda Önemli Olan ve Olmayan Nedir?	287
38. Greenspan ve Borsanın Geleceği	297

NOTLAR	307
KAYNAKÇA	329
DİZİN	331



*Kitaplarımızı olanaklı kılan eşlerimize  
ve onların anne-babalarına da...*





## GREENSPAN'İN GÜCÜ

“Greenspan yanımızdayken, kim altına ihtiyaç duyar?”  
*New York Times*, 4 Mayıs 1999

“Greenspan’ın yorumları öğleden sonra  
satışlarını tetikliyor.”  
*Financial Times*, 7 Mayıs 1999

“Greenspan konuşuyor: dünya titriyor.”  
*European*, 27 Temmuz 1998

“Wall Street, Greenspan coşkusuyla bayram ediyor,  
peki bu sürececek mi?”  
*Barron’s*, 19 Ekim 1998

“Bütün gözler Al’in üzerinde...”  
*Economist*, 26 Eylül 1998

“Greenspan’ın sözleri altın kabul ediliyor.”  
*New York Times*, 8 Eylül 1998

O hiçbir zaman seçimle bir göreve gelmedi, bir Hollywood yapımında da rol almadı. Ne devasa bir çokuluslu şirket yarattı ne de onu idare etti. Hiçbir zaman bir golf turnuvasında ya da beyzbol maçında muhteşem skorlar elde etmedi. Gerçekte, seçtiği meslek bir devlet başkanına veya bir diktatöre yakıştırdığımız gücün, bir film yıldızının göz kamaştırıcılığının, öncü bir girişimcinin engel tanımaz vizyonunun veya bir spor yıldızının fiziksel başarılarının neredeyse tam tersidir.

O iktisatçıdır. John Maynard Keynes'in deyişiyle “kasvetli bilimin” kurak bağlarında didinir durur. Daha geri plandaki meslektaşlarının yanısıra, o da soğuk, cinsel cazibeden yoksun, aşırı rafine ve ilgisiz olan her şeyi temsil etmektedir adeta.

İktisatçılar mı? Kararlılıklarıyla övülmek şöyle dursun, ikircikli halleriyle dalga geçilir. Harry Truman danışmanlarının tekrarladıkları “bir yandan böyle, ama öte yandan şöyle” nazaratına tepki olarak, “tek yanlı bir iktisatçı” isteğini yüksek sesle dile getirmiştir.

Ve bu renksiz künyeye rağmen, konu edindiğimiz kişi, dünya çapında tanınan, saygı duyulan, korkulan, dikkatle takip edilen, kendisine danışılan ve kendisinden alıntı yapılan bir büyük yıldız haline geldi. Kendisi, Madonna, Schwarzenegger, Gates, Turner, Jordan ve McGwire gibi her gün anılan bir isim oldu: Adı Alan Greenspan.

Greenspan'ın gücü ve ünü, iş dünyası basınında neredeyse her gün övülmektedir. Bir gazeteci onu “şaşırtıcı” diye nitelerken, diğeri onun “manyetizmasını” övmektedir. Greenspan'ın sözlerinin piyasa üzerindeki etkisi gündemin değişmez konusudur. O “piyasaların lideridir”; “piyasalar Greenspan'ın sözlerine bağlıdır”; o “piyasaları korkutan ve harekete geçiren adamdır”.

Bazen, bu övgü dolu sözler abartılı bir saygıya dönüşür: Greenspan'ın “mucize ilacı”; Greenspan'ın “altın” sözleri; “baş rahip” Greenspan; “daima inandığımız Greenspan”. Kısa süre önce bir gazeteci “Alan Greenspan'ın tanrı olmadığını” ileri sürebilme cesareti gösterdi. İnsanlar sıradan ölümlüler hakkında böyle şeyler yazar mı?

Greenspan kimdir ve insanlar onun hakkında neden bunları yazıyorlar? 1987'den beri Birleşik Devletler Federal Bankacılık Sistemi'nin (FED) başkanı olan Alan Greenspan, dünya ekonomi sahnesinin en etkili aktörlerinden biri olarak yükseldi. FED, kurulduğu 1913 yılından beri Birleşik Devletler ekonomisinde önemli bir rol oynadığı halde, hem yurtiçinde hem de yurtdışında böylesi bir etkiye hiç ulaşmamıştı. Dahası bu öyle bir etki ki, her yeni mali krizde büyüdükçe büyüyor.

## Güçlü, gizemli ve kolay anlaşılır

FED'in yeni gücü, kısmen ticaretle, bankacılıkta ve son yirmi otuz yıldan bu yana ekonomik politikaların belirlenmesindeki hızlı küreselleşmeden kaynaklanmaktadır. Bu güç aynı zamanda, FED'in seçkin başkanının oynadığı rolden de ileri gelmektedir. Alan Greenspan on yılı aşkın bir süredir söz konusu gücün dizginlerini elinde tutuyor ve bu süre boyunca da hemen hemen hiç hata yapmadı.\* Greenspan'ın FED'deki görevi boyunca Birleşik Devletler ekonomisi tarihindeki en uzun kesintisiz büyüme dönemini yaşadı. Yatırımcılar, borsanın birkaç ay öncesinde bile inanılmaz görülen yükselişini coşkuylla izlediler. Dahası bu başarılar, dünyanın başka birçok köşesinde ekonomik sefalet yaşanırken gerçekleşti.

Bu başarılar, kuşkusuz yalnızca Greenspan'e ait değildir. Ama Greenspan bunlarla ilgili olarak, örneğin Birleşik Devletler'in son iki başkanından çok daha fazla övgüyü haketmektedir. Politikacılardan farklı olarak Greenspan, seçtiği yolun siyasal kafa karışıklıkları veya kişisel zaaf lar yüzünden kesintiye uğramasına hiçbir zaman izin vermemiştir.

Tek başına taşıdığı öneme rağmen, FED'in Başkanı, yatırımcılar, siyasetçiler ve geniş kamuoyu karşısında erişilmez kaldı. Greenspan çok seyrek röportaj verir. Kongre'nin huzurunda para politikaları konusunda görüş bildirirken, sözlerinin tartışma yaratabilecek etkilerini en aza indirmek için dilli bilinçli bir biçimde soğuk, özenli ve imalıdır. Hakkında basında yer alanlar büyük bir yer tutmaktadır, ancak bir bütünlük sergilememektedir. Söz gelimi yalnızca Greenspan'ın FED'deki rolüyle ilgili kitaplar, finans dünyasının içinde olanlara yönelik birkaç cilt oluşturur.

Ne mutlu ki, bir başka Greenspan daha var. Kongre'de zaman zaman görülen karmaşık ve güç anlaşılır o konuşmacı-

\* Kendi belirlenmiş hedefleri açısından değerlendirildiğinde, Greenspan görev süresince "başarılıdır". Kendisine yönelik en şiddetli eleştiriler, onu kendi alanında yetersiz gören eleştiriler olmaktan çok, yüksek enflasyonu idare etmek gibi hedefler gözetenlerin eleştirileridir.

dan farklı olarak, çok gezen ve kalabalıklar tarafından kolay anlaşılabilir bir konuşmacıdır Greenspan. Bankerler, iktisatçılar, üniversite öğrencileri, sivil kuruluşlar ve başka dinleyiciler önünde –son 12 yılda ortalama üç haftada bir– düzenli bir biçimde fikirlerini sergiler. Topluca ele alındığında, bu yazıların tümü –FED’in Başkanının 1987 ile 1999 arasındaki yaklaşık 3500 sayfalık konuşmaları– temel ekonomik ve toplumsal konularda geniş bir yelpazeye yayılan görüşlerini içerir. Bu yüzden kitapta bu konuşmalardan önemli bölümler yer alıyor. Bunlar FED Başkanını en yalın haliyle ifade ediyor. Bunlara, iş dünyası basınından haberler, iş dünyası ve ekonomi tarihinden örneklerle kendi çözümleme ve yorumlarımızı ekledik. Konuşmalarından serbestçe alıntılar yaparak Greenspan’i kendi ağzından aktardık, görüş ve tutumlarının önemini ve özünün açıklık kazanmasına yardımcı olmak üzere bu bölümlere notlar düştük. Umarız sonuç Greenspan’ın, FED Başkanı olduğundan bu yana üzerinde çalıştığı, kapsamı gitgide büyüyen önemli konular hakkındaki düşüncelerinin özlü ve anlaşılır bir özeti olmuştur.

### *Greenspan Etkisi’ni niçin yazdık?*

*Greenspan Etkisi* adlı kitabımızla üç şeyi amaçladık: Birincisi, Alan Greenspan’i geniş okur kitlesiyle buluşturabilmek istiyoruz. O bizim için çalışıyor ve söyledikleri yaşamımızı değiştirebilecek güce sahip. O tuhaf iktisatçı nasıl oldu da dünyaca ünlü, piyasaları harekete geçiren bir kişi haline geldi? Düşünceleri nasıl değişim geçirdi, hangi düzlemde değişmedi?

İkincisi, yatırımcılara, Greenspan etkisini anlama yolunda güvenilir bir rehber sunmak istiyoruz. İnsanların, niteliği ve zamanlaması daha iyi yatırım kararları almasını sağlayacak durum ve bakış açılarını göstermek istiyoruz. Greenspan’ın hangi demeçleri mali piyasalarda ne tür etkiler doğuruyor?

Üçüncüsü, dünyada Greenspan’i izleyen öbür kişi ve kurumların yanısıra, biz de ileriye doğru bakmaya çalışıyoruz. Greenspan’ın hangi görüşleri uzun uzadıya düşünülmeksizin

kabul edilir, hangileri edilemez? Greenspan bugünkü acil sorunların üstesinden nasıl geliyor, bunu bilirsek eğer, yarınki acil sorunlar hakkında da nasıl düşüneceğini ve nasıl hareket edeceğini önceden kestirebilir miyiz? Görev süresi 20 Haziran 2000 tarihinde sona eren\* FED Başkanı görevinden ayrılmadan önce, ya da yeniden aynı göreve atanırsa ileriki yıllarda ne söyleyecek ve ne yapacak acaba?

Kitabımız, Greenspan etkisi konusunda “yatırımcıya kılavuz” ile son buluyor. Alım satım yapanların ve yatırımcıların daha iyi ve zamanlaması daha yerinde kararlar almalarını sağlamak üzere hazırlanan bu “kılavuz” bölümü siyasal yetkisi olmayan, yalnızca dar bir anayasal yetkisi bulunan bu bürokrata dünyanın nasıl bunca yetkiyi verdiğini anlamamızı sağlıyor.

Alan Greenspan'ın dünyanın en güçlü ikinci adamı olduğu sonucuna vardık. Kuşkusuz finans dünyasıyla ilgilenen pek çok kişi onu, istemeseler de, önem sırasında başlarda bir yere yerleştirmiştir. Bu, hem Greenspan'ın hem de Greenspan etkisinin dikkatle incelemeye değer olduğunu gösteriyor. Başkan konuştuğunda piyasalar hareketleniyor. Elinizdeki kitap bunun nasıl ve neden gerçekleştiğini anlatıyor.

David B. Sicilia  
Jeffrey L. Cruikshank

\* Greenspan'ın görev süresi yenilendi (ç.n.)



## TEŞEKKÜR

**B**u kitaba önemli katkılarda bulunmuş kişileri tanıtmak ve onlara teşekkür etmeyi isteriz.

Bu listenin başında ve sonunda McGraw–Hill’in olağanüstü yayıncısı Jeffrey Krames bulunuyor. Kendisi bu projenin başlaması, sürmesi ve tamamlanması için gerekli olan sabır, iyi niyet ve mizah duygusunu sağlamıştır. Jeffrey’in sürekli tekrarladığı, her zaman hürmetle anacağımız “*Yemin ederim, baylar, siz beni öldürüyorsunuz*” nakaratı peşimizi hiçbir zaman bırakmayacak.

İkinci olarak, Federal Bankacılık Kurulu, Açık Bilgilenme Bölümü çalışanlarına teşekkür etmeliyiz. Bize bu çalışmanın temelini oluşturan bir dizi malzeme sağladılar: Başkan Greenspan’ın açıklama ve konuşmaları.

Jeff Cruikshank’in Kohn Cruikshank’teki meslektaşı, Kristin Lund kitabın orta bölümlerine ciddi katkılarda yaptı. Kendisi Greenspan Etkisini kanıtlayan veri tabanını ortaya çıkardı ve bu verilerin içerdiği açıklayıcı bilgileri Greenspan Etkisini kesin hatlarla gösteren çizimlere aktardı.

Eşlerimiz, Leila ve Ann, uzun süren bu sıra dışı çalışma boyunca iki evde de rahat ortamı korudular.

Ve bir kez daha, ikimiz de Jeffrey Krames’e şapkalarımızı çıkarıyoruz.





*Birinci Kesim*

GREENSPAN,  
FED VE BORSA



# 1

## BİR DÜNYA ÜNLÜSÜ: FED BAŞKANI

*H*içbir şey Alan Greenspan'ın iktisat mesleğinin doruklarına tırmanışı ve bugün tadını çıkardığı –veya daha uygun bir deyimle, katlandığı– üne ulaşması kadar öngörülebilir olamaz. Bu, bazı şaşırtıcı dönüşleri gerektirmiştir. Söz gelimi, asık yüzlü FED Başkanını turnedeki bir büyük caz orkestrasında korno çalarken düşleyebilir misiniz? Görülmeye değer bir manzara...

Öte yandan, Greenspan'ın iktisat ve siyasetin temel sorunları üstüne düşüncelerinde önemli bir dönüş söz konusu olmuştur. Greenspan, yakından ilişkili olduğu iki tarihsel kişilik Ronald Reagan ve George Bush'tan farklı olarak büyük dönüşel dönüşler yaşamamıştır. Greenspan iktisat konusunda öteden beri inandığı fikirlere bugün çok daha fazla inanmaktadır. Bu süreklilik göz önüne alındığında –ve ekonomi sahnesinde Greenspan'ın etkin rolü dikkate alındığında– denebilir ki, genç Alan Greenspan'ı biçimlendiren etmenler günümüzde hâlâ dünyamızı biçimlendirmektedir.

Alan Greenspan, Herbert ve Rose Greenspan'ın tek çocuğu olarak yukarı Manhattan'ın Washington Heights bölgesinde 6 Mart 1926'da doğdu.<sup>1</sup> Herbert bir borsa simsarıydı; bu bugün Wall Street'te bulunan kimilerine eğlenceli gelecek bir olgudur. Greenspan'lar Alan henüz çocukken boşandılar ve Alan Greenspan annesi tarafından yetiştirildi. George Was-

hington Lisesi'nde okurken (Henry Kissinger'ın da okulu) matematiğe yatkınlık gösteriyordu. Oysa öncelikle müziği seçmişti ve 1940'ların ortalarında New York'taki ünlü Juillard Müzik Okulu'nda iki yıl boyunca eğitim gördü. Bas klarnet ve saksofondaki yeteneği sayesinde Henry Jerome'un swing orkestrasında çalmaya başladı.

Ancak hayatın gerçeklerinin gündeme gelmesi uzun sürmedi. Çevresindeki müzisyenlerin üstün yeteneklerinin altında ezilen Greenspan, kendi müzisyen geleceğinden kuşku duymaya başladı. Bu sırada, bir başka esin kaynağı onu çağırıyordu. İşte hoşumuza gidecek ikinci görüntü! Düşünce adamı Greenspan, sıraların arasında bir köşeye çekilmiş, ekonomi ve finans üzerine zor anlaşılır ciltleri hatmediyor... Alan, yollar da geçen bir yılın sonunda nihayet Jerome orkestrasından ayrılarak New York Üniversitesi'nde işletme ekonomisi programına kaydoluyor.

Ekonomi, Greenspan için biçilmiş kaftandı. Ekonomiden Fen Fakültesi Diplomasiyla üstün dereceyle 1948'de mezun oldu, iki yıl sonra ekonomi masteri yapmak üzere New York Üniversitesi'ne devam etti, sonrasında Columbia Üniversitesi doktora programına kaydoldu. Greenspan Columbia'da ressam Joan Mitchell ile evlendi, ünlü iktisatçı Arthur F. Burns ile birlikte çalıştı ve arkadaşlık etti. Kısa bir süre sonra Burns, daha sonra Greenspan'in de izleyeceği kariyere başladı: İlk olarak, Ekonomik Danışmanlar Konseyi Başkanlığı (Eisenhower'ın altında), ve ardından FED Başkanlığı (1970'ten 1978'e kadar).

Bu arada Greenspan, bir başka sıra dışı tutkuya kapılmıştı. Bu kez ülkesini terk etmiş bir Rus romancısı, toplum felsefesi ve yarı kült bir kişilik olan Ayn Rand ile ilgileniyordu. 1952'de Rand ile tanıştıktan sonra onun cumartesi akşamı toplantılarına devam etmeye başladı. Burada Rand, hayranlar topluluğunun ortasında, kahramanlarının aşırı bireyci felsefesine kapılmış bir grup sadık izleyiciyi etkisine almaktaydı. (En tanınmış kitabı *Atlas Shrugged* (Atlas Silkindi) günümüz kolej öğrencilerini hâlâ cezbetmektedir). Greenspan ve cumartesi akşamı birlikte olduğu arkadaşları, Rand'in kendini adadığı

saf kapitalizm formuna uygun olarak, ironik bir biçimde kendilerini “Ortaklaşacı” olarak adlandırıyorlardı. Sonraları Greenspan, Rand’in kendi düşünceleri üzerindeki etkisini şöyle açıkladı:

Ayn Rand ile tanıştığım zaman, Adam Smith’in kullandığı anlamda –piyasanın teorik yapısı ve verimliliğinden etkilenmiş– bir serbest girişimciydim. Onun yaptığı... beni kapitalizmin neden yalnızca verimli ve pratik olmakla kalmayıp aynı zamanda ahlaki olduğu üzerine düşündürmesidir.<sup>2</sup>

1954’e gelindiğinde, Greenspan eşinden ayrıldı ve Columbia Üniversitesi’ndeki doktorasını askıya aldı. Görünüştaki bu duraklamalara rağmen, o hâlâ çok hızlı ilerliyordu. 28 yaşında kendisinden daha yaşlı tahvil alım–satımcısı William Townsend ile güçlerini birleştirdi ve birlikte Townsend–Greenspan ve Ortakları Danışmanlık Şirketini kurdular. Bu, daha sonraki yirmi yıl boyunca Greenspan’ın mesleki temeli olacaktı. 1958’de Townsend’in ölümü üzerine Greenspan şirketin liderliğini üzerine aldı; finans ve imalat sektörlerinde parlak bir müşteri grubu ile şirketin ününü artırmaya devam etti. Greenspan ayrıca en tepedeki şirket yöneticilerine ekonomik analizler sunarak meslekteki yeni ve kendisine ait kârlı yerini açıyordu. Daha sonra bir FED yetkilisinin yorumladığı gibi “Özellikle şirket yöneticilerine yönelik öngörü analizleri konusunda, ilk sırada o geliyordu.”<sup>3</sup> Bu çalışma yalnızca düşünsel olarak teşvik edici ve Greenspan’ın yeteneklerine uygun olmakla kalmıyor, onu aynı zamanda varlıklı biri yapıyordu.

FED Başkanım bir profesör olarak düşünenler için şaşırtıcı sayılabilecek biçimde Greenspan, New York Üniversitesi’ndeki ekonomi doktorasını 1977’ye kadar tamamlamadı. Ancak, kitaplardan uzakta geçen bir çeyrek yüzyıl son derece verimli geçmişti. Bir ekonomi danışmanı olarak makro ve mikro ekonomi trendlerini öngörmek ve analiz etmek üzere gelişkin sayısal teknikler kullanmayı öğrendi. Aynı zamanda, bugün Greenspan’ın FED’e vurduğu damga sayılabilecek olan analitik “aşağıdan–yukarıya” yaklaşımını geliştirdi.

Bu gizemli, karmaşık dünyanın dışındakilere, Greenspan'ın metodolojisinin gerçekten ne kadar alışılmadık olduğunu anlatmak çok zor. Temel verilerle başlar –envanter düzeyinde, ürün teslim tarihleri ve benzerleri– daha geniş bir çerçevenin kaba hatları belirmeye başlayana kadar sayıları işlemeye devam eder. Bir arkadaşı birazcık abartarak Greenspan'ın “1964 model Chevrolet’de kaç bin tane düz başlı civata kullanıldığını ve bunlardan üçünün alınması durumunda ulusal ekonomiye ne olacağını bilebilecek türde bir adam”<sup>4</sup> olduğu yorumunu yapmıştı.

Bir diğer maceracı girişimde Greenspan, 1968'in siyasi atmosferine dahil oldu –önce Richard Nixon'un Başkanlık seçimleri kampanyasında iç politika araştırmasını yöneten kişi olarak, sonra Nixon'un zaferini izleyen günlerde geçiş ekibinde bir danışman olarak... Ancak deneyimler tatmin edici olmaktan uzaktı ve Greenspan kendisini tekrar özel sektöre verdi.

Bundan altı yıl sonra yeniden daha iddialı bir düzeyde kamu hayatına çağrılacaktı... 1974 yazında Herbet Stein, Nixon Ekonomik Danışmanlar Konseyi Başkanlığından istifa etme niyetinden söz etti. Beyaz Saray göreve Greenspan'ı getirmeye çalıştı –önce Hazine Sekreteri William Simon'un nazik ikna çabalarıyla, sonrasında Alexander (“Burada sorumlu benim”) Haig'in zorlamasıyla. Fakat Greenspan, Haig bastırdıkça karşı koydu. Şirketteki işini seviyordu ve dümende kendisi olmadıkça buradan ayrılmak istemiyordu. Belki de, aynı oranda önemli olan, Greenspan'ın 68 kampanyasından beri Nixon'dan kişisel olarak hoşlanmıyor oluşuydu. Yönetimin Watergate skandalının ağırlığı altında hızla battığı sıralarda Washington'a hareket etmek için pek az gerekçe var gibi görünüyordu.

Bu kez, Columbia Üniversitesi'nden Greenspan'ın hocası Arhutr Burns, eski öğrencisini ikna etmek için devreye girdi. 1970'ten beri FEDeral Bankacılık Sisteminin Başkanı olan Burns, Greenspan'e, eğer kurulduktan tam yirmi yıl sonra Townsend–Greenspan ve Ortakları şirketi hâlâ kurucusu olmadan yürümeyecekse bunun orada bazı şeylerin zaten kusur-

lu olduğu anlamına geleceğini anlattı. Greenspan Burns'ün değerlendirmesindeki sağduyuyu onayladı ve görevi üstlendi. Nixon, ağustos ayında görevden çekildiğinde (Senato o sıralarda Greenspan'in atanmasını görüşüyordu) işler yolundan çıkar gibi göründü, ancak Gerald Ford Greenspan'i hızla tekrar görevlendirdi ve atama onaylandı.

Greenspan Ekonomik Danışmanlar Konseyi'ne başkanlık edecek ilk "işletme iktisatçısıydı" ve elinin altında çok fazla işletmecilik bağlantılı iş olduğunu hızla fark etti. 1974'de enflasyon yüzde 12'ye dayanmıştı; işsizlik ise yüzde sekize vurmak üzereydi. Bu sıralarda "geçici" yönetimin Başkanı Gerald Ford -birçokları onu dahi, ancak ruhsuz bulur- kuşkucu Demokrat Kongre'yle yüz yüzeydi. Toplumsal kaygılar arasında ekonomik sorunlar her şeyin önüne geçiyor olsa da, Ford yönetiminin mütevazı girişimleri ("Enflasyonu Dizginle, Hemen Şimdi" kampanyası da dahil) pek az heyecan yaratıyordu.

Bu arada Alan Greenspan, çalışmasını sahnenin ardında sakin ve etkili bir biçimde sürdürüyordu. Greenspan iki yönlü bir yaklaşım benimsedi, politikayı bir kenara itti ve politik müdahaleleri sınırlandırdı. Daha sonradan ifade ettiği gibi:

Kısa vadede, en iyi ihtimalle yetersiz ve en kötü ihtimalle geri tepen mali ince-ayar denemelerini durdurmamız gerektiğini düşünüyordum. Bunun yerine daha uzun vadeli sorunları çözmeye yoğunlaşmayı ve bu süreçte politikaya hem ekonomik hem de siyasal olarak mümkün olduğu ölçüde az angaje olmayı denememiz gerekiyordu. Bana göre uzun vadeli enflasyonsuz büyümeyle tutarlı olan sistemde belirli bir risk düzeyini korumak durumundaysak, hükümetin politik etkinliğinin hızını yavaşlatmamız gerekiyordu.<sup>5</sup>

Bir Ekonomik Danışmanlar Konseyi tarihçisine göre, "Greenspan, Stein'in izlediği aktif partizanlık politikasını tersine çevirdi ve Konsey'in prestijini kurtardı." Greenspan hakkında aynı zamanda "Başkan üzerinde artan ölçüde etkili ol-

duğu”<sup>6</sup> yorumu yapıyordu. Ekonomi iyileştikçe, Greenspan’ın inandırıcılığı artmaya başladı.

Konsey’deki görev süresi 1977’de dolduğunda, Greenspan New York’taki şirketine geri döndü. Yine de, bugün hâlâ yükselen bir üne ulaşmıştı. Time’ın İktisatçılar Kurulu’nun bir üyesi olarak hizmet verdi. Televizyonda bilirkişi rolünü yerine getirdi. “Ünlü ekonomi danışmanı” olarak Apple Bilgisayarları’nın reklamında bile boy gösterdi.

Townsend-Greenspan’de işler iyi gidiyor, Greenspan’ın yıldızı parlamaya devam ediyordu. 1979’da Cumhuriyetçiler Beyaz Saray’a, Jimmy Carter’ın üzerine doğru yürüyüşe geçtikleri zaman, Greenspan’ın Reagan’ın tarafına –ve hemen sonrasında siyaset fundalığına– çekilmesi belki de kaçınılmaz olmuştu. Greenspan, aday Reagan’ı, arz ekonomisi gerçeğini bütçe dengesine daha fazla vurgu yaparak yumuşatmaya ikna etti ve seçimi kazanan Başkan Reagan’ın geçiş dönemi ekibinde görevlendirildi. Ancak Hazine Sekreterliğine Donald Regan atandı. Bu hareket, Washington’daki yorumcular tarafından Greenspan’ın muhafazakâr eğilimlerinin kabul görmemesi şeklinde değerlendirildi.

Bununla beraber, Greenspan kısa süre sonra Washington’a geri döndü, bu kez karma Sosyal Güvenlik Reform Komisyonu’nda görevli olarak. O sıralarda, günümüzde olduğu gibi, iktisatçılar ve rakamlarla uğraşan diğer kişiler gelecek on, yirmi yılı sorguladıkları için, sistemin mali yeterliliği ile ilgili yaygın bir endişe vardı. Greenspan’ın komisyonu FICA (Federal Insurance Contributions Act – Federal Sigorta Katkı Payı Yasası) bordro vergisini artırmayı, bazı yardım ödemelerinden vergi almayı ve (birkaç yıl sonra) emeklilik yaşını yükseltmeyi salık verdi. Greenspan’ın komitesinin tavsiyelerini temel alan Kongre, Herbert Stein’in daha sonradan belirttiği gibi “yardım ödemelerini belirgin bir şekilde aşağıya çeken ilk sosyal güvenlik tasarısı olması bakımından kayda değer”<sup>7</sup> yasayı geçirdi.

İçerden bazı kişiler, tatsız reformları sisteme uygulamak isteyen katı görüşlü Greenspan’ın dışındaki komite üyelerine destek verdiler. Greenspan ise komisyonun hem Kongre’yi



hem de Beyaz Saray'ı çalıştırma yeteneğini alkışlıyordu. "Eğer bunu yapmasaydık", diye yazdı sonradan – ayrıntılarını "Sosyal Güvenlikte Reform Yapmak"ta belirttiği gibi– "rapor, geçmişteki sonuçsuz komisyon raporları gibi tozlu raflardaki yerini almış olacaktı."<sup>8</sup> Her ne olursa olsun, komisyonun geleneksel bir siyaset mezarlığında mümkün görünmeyen başarıları Alan Greenspan'ın ününü daha da yaygınlaştırdı.

1983'te Paul Volcker'ın FED'deki başkanlığının yenilenmesi söz konusu olduğunda ateşli bir felsefi tartışma gündeme geldi. Volcker katı bir anti-enflasyonist olarak, FED'in Yöneticiler Kurulu'nda Reagan tarafından atanmış, gevşek para politikası ve daha hızlı bir büyüme isteyen arz ekonomisinden yandaşlarıyla boynuzları tokuşturmaktaydı. "Reaganot"ların gözünde belki de daha fazla çileden çıkarıcı olan, 1980'lerin başında enflasyonu dizginlemek için krediden aslan payını Volcker'ın (Başkan'dan bile önce) almasıydı. Reagan'ın etrafındaki birçoklarına göre nihai aşağılanma Volcker'ın bir *Demokrat(!)* olmasıydı. Volcker inatla görevine sarılmış bir biçimde, bir dönem daha görevde kalmayı başardı. Fakat, Volcker'ın görevinden alınmaya açık hale geldiği ara dönemde ortalıkta dolaşan isim Alan Greenspan'di.

Bir dahaki sefere Volcker'ın süresi dolmuştu –1987'de hüküm şöyle ya da böyle verilmişti. Reagan yönetimi (*Business Week*'in ifadesiyle) "haftalarca gönülsüz ısrarlarını" sürdürdü. Bu yaygın ipuçlarını gören Volcker görevden çekildi, ancak enflasyonu yenmeye yeminli meslektaşı Greenspan'ın FED'in dümenine geçeceği güvencesini aldıktan sonra. "Başkan ve Volcker ellerindeki halefle ilgili notları karşılaştırdıklarında" diye bildiriyordu *Business Week*, "iktisatçı Alan Greenspan'ın adı iki listenin de en başındaydı."<sup>9</sup>

Greenspan'ın görevlendirilmesi Beyaz Saray'da tezahüratla karşılandı –bir miktar hoşnutsuzlukla da. Bir genel seçim yaklaşmaktaydı. Greenspan Volcker benzeri anti-enflasyonist ilkelere takılıp kalarak, ekonomiyi zorlar ve 1988'deki Cumhuriyetçi zafere zarar verirse ne olurdu? Bu endişeler bir şekilde rakamlarla dengelenmişti. 1987'ye gelindiğinde FED'in Yöneticiler Kurulu Reagan tarafından atananlarla dolmuştu. Kuş-